herpy

GEKONY

Malaysia bent-toed gecko

Cyrtodactylus elok

Smukły, nocny gekon leśny z lasów deszczowych Malezji, z chwytnym ogonem, błoną pławną między palcami i kamuflażem, dzięki któremu znika na korze. Rzadko spotyka się go w terrariach, wymaga stałej wilgotności i chłodnych nocy, a sprawdzi się u doświadczonego hodowcy.

Rodzina: Gekkonidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**6-8 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-27 °C**
Temperatura w nocy	**20-22 °C**
Wilgotność	**70-85%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**60-90 dni** przy 24-27 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Cyrtodactylus elok to smukły gekon z rodzaju *Cyrtodactylus*. Należy do tej grupy w obrębie rodzaju, która ma kolczasty, chwytny ogon. Ogon ma w przekroju kształt czworokąta, wzdłuż boków biegnie podwójny rząd kolców, a jego końcowa jedna trzecia jest jaśniejsza, niemal biała. U nasady palców znajduje się błona pławna, a przednie lamelki pod palcami są powiększone. Gatunek nie ma powiększonych łusek na udach ani porów udowych.

Ciało jest szarobrązowe, z rysunkiem w kształcie litery V na karku, sześcioma jaśniejszymi poprzecznymi pasami na tułowiu i ciemnymi pasami na ogonie. Ubarwienie opisano na podstawie okazów zakonserwowanych, a kolory żywych zwierząt nie są dokładnie udokumentowane. Rysunek działa jak kamuflaż na korze.

Największa odnotowana długość ciała od pyska do kloaki wynosi około 83 mm, a większość osobników jest mniejsza. Dorosłe zwierzę osiąga więc zwykle 6-8 cm bez ogona. Ogon jest około 1,2 raza dłuższy od ciała, więc długość całkowita może dochodzić do około 18 cm. Nazwa gatunkowa oznacza po malajsku „piękny”.

Gatunek opisał w 1979 roku Dring na podstawie zwierząt z północnego Terengganu i Gunung Benom w Malezji. Nadal jest słabo poznany i nie istnieją ustalone zalecenia hodowlane oparte na wieloletnim utrzymywaniu. Wszystko, co napisano tu o hodowli, opiera się na środowisku życia gatunku oraz na doświadczeniach z nim i z gatunkami pokrewnymi, dlatego należy traktować to z ostrożnością.

Zwierzę jest płochliwe i wrażliwe, najlepiej sprawdza się jako zwierzę do obserwacji, a nie do brania na ręce.

Występowanie i środowisko

Cyrtodactylus elok związany jest z Malezją Zachodnią na Półwyspie Malajskim, gdzie żyje w górach i na nizinach wzdłuż pasma Titiwangsa i gór wschodnich. Miejscem typowym jest Gunung Benom w Pahang. Gatunek znany jest także z Gunung Lawit w Terengganu, Batu Papan w Kelantanie, Sungai Sedim w Kedah, Cameron Highlands i Fraser's Hill oraz Gunung Besar Hantu w Negeri Sembilan.

W 2018 roku gatunek po raz pierwszy znaleziono w Tajlandii, w rezerwacie Hala-Bala w prowincji Narathiwat na samym południu, i prawdopodobnie występuje on w kolejnych miejscach na nizinach u północnych podnóży malezyjskich pasm górskich. Zasięg znany jest jednak tylko z rozproszonych stanowisk.

> **Naturalny zasięg:** Malezja i Tajlandia.

ŚRODOWISKO

Gatunek jest nadrzewny i występuje w nizinnych i pagórkowatych lasach z drzewami dwuskrzydłowcowatymi (dipterokarpowymi) w pofałdowanym terenie, na wysokości około 100-800 m n.p.m. Miejsce typowe leży na wysokości 215 m n.p.m.

Kamuflaż i chwytny ogon wskazują, że w dzień zwierzę kryje się w szczelinach kory i w dziuplach, a nocą poluje na pniach i gałęziach. Klimat jest tropikalny i wilgotny, z niewielkimi wahaniami temperatury w ciągu roku. Młode i samice z jajami obserwowano w marcu w Negeri Sembilan, więc jaja są prawdopodobnie składane w pierwszej części roku. Brak dostępnych pomiarów temperatury i wilgotności z poszczególnych stanowisk, dlatego wartości w rozdziałach o hodowli są szacunkami opartymi na ogólnych warunkach lasu deszczowego.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Zwierzę wykorzystuje wysokość i potrzebuje wysokiego terrarium. Parę można trzymać razem, ale tylko wtedy, gdy jest dużo miejsca i wiele kryjówek. Dla jednego zwierzęcia terrarium musi mieć co najmniej 45 × 45 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość), a dla pary co najmniej 60 × 45 × 60 cm. Większe jest zawsze lepsze.

Urządź je z dużą liczbą cienkich gałęzi, rurek korkowych i kory korkowej na różnych wysokościach, tak aby zwierzę mogło zarówno się wspinać, jak i chować. Gęsto obsadź terrarium żywymi lub sztucznymi roślinami, żeby powstały kryjówki i cień. Zwierzę potrzebuje co najmniej jednej kryjówki, w której czuje się bezpiecznie, oraz miejsca z wilgotnym torfowcem.

Jako podłoże sprawdzi się wilgotne włókno kokosowe i torfowiec albo mieszanka bioaktywna ze skoczogonkami i równonogami. Ważna jest dobra cyrkulacja powietrza, aby nie stało ono w miejscu. Użyj terrarium z siatką w górnej części i z przodu, ale z zamkniętymi bokami, żeby wilgoć się utrzymywała.

TEMPERATURA

Cyrtodactylus elok nie jest gatunkiem lubiącym słońce i nie powinien mieć lampy grzewczej. W dzień odpowiednie jest 22-27 °C, a nocą temperatura powinna spadać do około 20-22 °C. Nie powinno być miejsca wygrzewania, a gatunek nie powinien być narażony na 28 °C i więcej. Dlatego latem utrzymuj terrarium w chłodzie, z dala od słońca i grzejników.

W wielu domach temperatura pokojowa wystarcza w półroczu letnim. Jeśli zimą jest chłodniej niż 20 °C, można użyć słabej maty grzewczej z boku lub ceramicznej żarówki grzewczej sterowanej termostatem. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym zarówno u góry, jak i na dole terrarium.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza musi być wysoka, 70-85 %. Codziennie dokładnie zraszaj terrarium, najlepiej raz wieczorem, tak aby na liściach i gałęziach były krople wody, z których zwierzę może pić. Między zraszaniami pozwól podłożu i górnej części trochę przeschnąć, żeby nie pojawiła się pleśń.

Dobra wentylacja jest równie ważna jak wilgotność. Stojące, stale mokre powietrze prowadzi do pleśni i problemów skórnych. Higrometr pokaże, czy wilgotność się utrzymuje. Zawsze powinna być płytka miska ze świeżą wodą. Wymieniaj wodę codziennie.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Postaw płytką, stabilną miskę ze świeżą wodą na podłożu lub na nisko położonej gałęzi. Woda powinna mieć najwyżej 1-2 cm głębokości, żeby zwierzę się nie utopiło, i być wymieniana codziennie. Używaj wody bez chloru, np. przegotowanej lub przefiltrowanej wody z kranu, i myj miskę przy każdej wymianie. Niektóre zwierzęta piją tylko z liści, ale miska pomaga utrzymać wilgotność.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest nocny i żyje na pniach i gałęziach w cieniu lasu. Silne UVB nie jest konieczne, ale słabe źródło UVB prawdopodobnie dobrze zwierzęciu służy. Jeśli stosujesz UVB, wybierz słabą świetlówkę dla gatunków cieniolubnych i umieść ją tak, aby w terrarium było dużo zacienionych miejsc.

Światło powinno być włączone 11-12 godzin dziennie, najlepiej sterowane programatorem czasowym. Nocą używaj słabego światła księżycowego albo żadnego. Przynajmniej przez większą część nocy musi być ciemno, aby zachować rytm dobowy zwierzęcia.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Cyrtodactylus elok zjada żywe owady. Podawaj małe, zróżnicowane owady karmowe, takie jak świerszcze, małe karaczany, muszki owocowe i ćmy. Wielkość musi pasować do głowy zwierzęcia: owady powinny być mniejsze niż odstęp między oczami. Podawaj dobrze odkarmione owady i co drugie karmienie oprószaj je wapniem z witaminą D3, a raz w tygodniu preparatem multiwitaminowym.

Dorosłe zwierzęta karm 2-3 razy w tygodniu, a młode częściej. Zwierzęta aktywnie polują nocą, więc podawaj pokarm wieczorem, a martwe owady usuwaj rano. Pokarm owocowy i gotowe karmy dla gekonów nie są opisane dla tego gatunku.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest płochliwy i wrażliwy, a zwierzę najlepiej sprawdza się do obserwacji. Branie na ręce je stresuje i powinno odbywać się tylko wtedy, gdy jest to konieczne. Schwytane zwierzę może odrzucić ogon. Zamiast brać zwierzę na ręce, obserwuj je wieczorem.

Utrzymywanie w grupie jest słabo udokumentowane. Samce z tego rodzaju są terytorialne i nie powinny być trzymane razem. Parę można trzymać w dużym terrarium z wieloma kryjówkami, jeśli zwierzęta nie walczą. W przeciwnym razie trzymaj je osobno. Nowo zakupione zwierzęta mogą być zestresowane i mieć pasożyty, więc zapewnij im spokój przez kilka tygodni i zleć weterynarzowi badanie kału.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

U wielu gatunków z tego rodzaju samce mają pory przedkloakalne. *Cyrtodactylus elok* nie ma porów udowych, a liczba porów przedkloakalnych nie jest jednoznacznie opisana, więc u młodych zwierząt trudno ustalić płeć. Wiek i masa ciała w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są dla gatunku udokumentowane. Przeznaczaj do rozrodu tylko zwierzęta w pełni wyrośnięte, w dobrej kondycji i dobrze zaopatrzone w wapń.

GODY I KOPULACJA

Nie ma udokumentowanych informacji o kopulacji u tego gatunku. Obserwacje samic z jajami i małych młodych w marcu w naturze wskazują, że sezon zaczyna się w półroczu zimowym lub wczesną wiosną. Trzymaj zwierzęta w parach i zapewnij samicy wiele kryjówek, aby mogła odsunąć się od samca. Odsadź samca, jeśli bez przerwy goni samicę albo jeśli jest ona poraniona.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek jest jajorodny. Jaj w zniesieniu jest prawdopodobnie niewiele, około 1-2, jak u większości gatunków z tego rodzaju, ale nie jest to udokumentowane właśnie dla tego gatunku. Zapewnij samicy pojemnik do składania jaj z wilgotnym torfowcem lub włóknem kokosowym o głębokości co najmniej 8-10 cm, ustawiony w ciemnym, spokojnym rogu terrarium. W przeciwnym razie zakopie jaja w podłożu pod kryjówką.

Samice z tego rodzaju są narażone na niedobór wapnia w okresie składania jaj. Dlatego podawaj dużo wapnia i witaminy D3, a jeśli samica traci na wadze, przerwij rozród.

INKUBACJA

Ostrożnie przenieś jaja, nie obracając ich, do małego pojemnika z lekko wilgotnym podłożem, takim jak wermikulit lub perlit. Pojemnik powinien mieć kilka małych otworów wentylacyjnych i stać w temperaturze 24-27 °C. Podłoże ma być wilgotne, nie mokre, żeby jaja nie spleśniały. Wyklucie następuje po około 60-90 dniach. Jest to szacunek, a w niższej temperaturze może to potrwać znacznie dłużej.

Jajo, które się zapada lub pleśnieje, jest zwykle martwe. Zostaw jaja, dopóki nie będziesz pewien.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są małe i należy je trzymać pojedynczo w małym plastikowym pojemniku z ręcznikiem papierowym lub wilgotnym torfowcem, kryjówką i gałązką. Zraszaj codziennie i utrzymuj temperaturę 22-25 °C. Pierwsze linienie przechodzą w ciągu pierwszej doby, a jeść zaczynają po kilku dniach.

Podawaj małe owady, takie jak muszki owocowe, skoczogonki i świeżo wyklute świerszcze, oprószone wapniem. Karm je codziennie. Regularnie je waż i mierz. Tempo wzrostu ani czas do osiągnięcia dorosłych rozmiarów nie są dla gatunku udokumentowane, a rozmnażanie w niewoli wciąż jest rzadkie.

Zdrowie i częste błędy

Prawie nie ma udokumentowanych informacji o chorobach *Cyrtodactylus elok*, dlatego poniższe opiera się na doświadczeniach z gatunkami z tego rodzaju w ogóle:

- Temperatura powyżej 28 °C i zbyt suche powietrze powodują stres, problemy z linieniem i brak apetytu.
- Stale mokre podłoże i słaba wentylacja prowadzą do pleśni, grzybic i problemów skórnych.
- Zwierzęta odłowione z natury często mają pasożyty i mogą mieć trudności z przyzwyczajeniem się do niewoli. Zleć badanie kału.
- Niedobór wapnia, zwłaszcza u samic, powoduje miękkie kości, drżenie i problemy ze składaniem jaj. Oprószaj pokarm i podawaj witaminę D3.
- Branie na ręce stresuje zwierzę i może skłonić je do odrzucenia ogona.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy, pełny ogon i jest aktywne wieczorem. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, nie je przez kilka tygodni lub leży osowiałe.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.